

УДК 371.27:811.111

КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ІСПИТІВ ТА СЕРТИФІКАТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кравчина Т.В.

Хмельницький національний університет

В статті представлені найбільш відомі і поширені міжнародні іспити з англійської мови, з описом, структурою, поясненням, а також посиланням на ресурси. Наявність сертифікатів про складання подібних іспитів необхідно при вступі в різні навчальні заклади по всьому світу, і зокрема, в англійськомовних країнах. Такі сертифікати визнаються багатьма корпораціями, компаніями, фірмами та організаціями, і наявність одного з них є переконливим доказом знання англійської мови на певному рівні.

Ключові слова: міжнародні іспити, класифікація, складання іспитів, англійська мова, навчальні заклади, екзаменаційна рада, сертифікат, рівень.

Постановка проблеми. Як засвідчує досвід, велика частина українського населення серйозно налаштована на виїзд закордон з різноманітними цілями: еміграція, навчання, працевлаштування в англійськомовних країнах, а також країнах Європи та Азії. Мета виїзду змінюється з віком, але бажання виїхати залишається незмінним. Перш за все, школярі та студенти прагнуть розпочати чи продовжити навчання у вищих перспективних країнах, чий диплом визнається по всьому світі. Випускники з нетерпінням чекають моменту, коли їхній досвід роботи в Україні дозволить виїзд в обрану країну. Більше того, навіть здобувши багаторічний стаж, українці виявляють неабияке зацікавлення у працевлаштуванні закордоном по спеціальності. З престижем багатьох англійськомовних країн важко посперечатися, адже держава-приймач справді дбає про українських гостей, надаючи їм можливість перекваліфікуватися та цілком реалізувати свій потенціал. Також, багато українців поставили собі за мету емігрувати всією сім'єю.

Незважаючи на мету переїзду в іноземну країну – громадянство, робота, освіта – кожен українець стикається з таким поняттям як міжнародне тестування з англійської мови, проходження якого необхідне для досягнення однієї з вищезгаданих цілей. Крім того, сертифікат з міжнародного тестування повинен засвідчувати досить високий рівень володіння англійською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато мовних шкіл в Україні та закордоном публікують в періодичних виданнях та на власних сайтах статті щодо програм підготовки до складання міжнародних іспитів, які вони надають. Також питання підготовки та складання міжнародних мовних іспитів висвітлюють деякі вітчизняні та зарубіжні автори. Наприклад, Городецька та Буховцев у статті «Система Кембриджських тестів по англійському мові» систематизують існуючі Кембриджські тести, розкривають особливості кожного з них, інформують про структуру, знання та навички, які перевіряються. Вони також дають поради щодо необхідного рівня знань для складання іспитів відповідного рівня [1, с. 17].

Олег Рідкоус у статті «Обзор международных тестов» робить стислий аналіз міжнародних мовних іспитів, які можна скласти в Україні і за кордоном [2, с. 7]. Джо Томлінсон у статті «Which English Language Test Is Right for You?» аналізує міжнародні мовні тести, критерії їх оцінювання і необхідність. У статті розглядаються основні моменти підготовки до іспитів і їх структура та освітлюються загальні стандарти на всіх етапах мовного тестування.

Джеймс С. Джонстон у статті «New standards: MBA students.» класифікує та висвітлює іспити, складання яких необхідне для навчання й роботи у сфері бізнесу [3].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Високо оцінюючи наукове і практичне значення досліджень з класифікації міжнародних іспитів та сертифікатів з англійської мови, ми змушені зазначити, що питання впровадження вказаних тестів в систему оцінювання сформованих умінь та навичок з іноземної (англійської) мови у навчальному процесі не знайшло повного свого розв'язання в Україні.

Мета статті – розглянути стандарти, згідно з якими розроблені міжнародні іспити з англійської мови; надати найбільш повну їх класифікацію та проаналізувати структуру, специфіку та рівень складності й інші особливості; розглянути доцільність складання кожного з них.

Виклад основного матеріалу. Справа ускладнюється тим, що міжнародних іспитів багато, особливо з англійської мови. І не всі вони мають однакове значення. У кожного навчального закладу і кожної країни – свої вимоги. Міжнародні іспити з іноземних мов з'явилися не так давно і їх мета – не допустити у вищі навчальні заклади й установи людей, які не можуть спілкуватися певною мовою.

У 1989 році з ініціативи екзаменаційних рад Кембриджського та Саламанкського університетів було утворено ALTE – Європейська асоціація екзаменаційних рад з іноземних мов. Сьогодні до неї входить 27 організацій, які представляють 24 європейські країни. Кожна організація розробляє іспити і видає сертифікати, які підтверджують знання мови своєї країни на тому чи іншому рівні. Мета такого об'єднання – в так званій конвертованості кваліфікацій. Робоча сила в Європі почала вільно пересуватися з однієї країни до іншої, тому й працівники та роботодавці зацікавлені як у правильній оцінці знань, які підтверджуються сертифікатом про володіння мовою, так і в тому, щоб мовні кваліфікації, отримані в різних країнах Євросоюзу, були співвідносні. Тому першочерговим завданням ALTE була розробка загальних стандартів на всіх етапах мовного тестування, встановлення єдиних рівнів і критеріїв оцінки володіння мовою для всіх європейських країн.

Найстарішим міжнародним екзаменом з англійської мови є тест Certificate, якому вже більше ста років. У всіх мовних школах існують рівні складності, на основі яких будується викладання. Але в різних школах їх кількість може варіюватися залежно від розміру школи, вимог до знань і процедури розподілу студентів по групах.

ALTE розробила офіційну шкалу, яка діє в більшості європейських країн. Вона складається з п'яти рівнів знання мови: початковий (Elementary); середній нижчого ступеня (Lower Intermediate); середній вищого ступеня (Intermediate); підвищений нижчого ступеня (Lower Advanced); підвищений вищого ступеня (Upper Advanced).

Кожному з них відповідають певні міжнародні іспити. Водночас, слід пам'ятати, що для серйозного навчання і роботи підходять лише сертифікати четвертого та п'ятого рівня. Усі інші можуть служити лише проміжним етапом, або засобом самоперевірки.

За функціональною ознакою міжнародні іспити можна поділити на три категорії: для вступу в

іноземний вуз або роботи за кордоном; для вузькопрофесійної діяльності; для самоперевірки.

До першої групи належать іспити, що перевіряють загальне володіння мовою; до другої – різні мовні тести для професійних цілей. До третьої – іспити проміжних рівнів.

Найпопулярнішим іспитом у нашій країні до недавнього часу був TOEFL (Test of English as a Foreign Language) – стандартизований іспит із англійської мови, як іноземної, розроблений американською компанією ETS (Educational Testing Service). В усьому світі процес реєстрації, оплати, опрацювання та оголошення результатів відбувається за стандартною схемою. Результати TOEFL є обов'язковими для вступу до більш ніж 2400 коледжів та університетів США, Канади й інших англомовних країн. До того ж, урядові організації, освітні програми та органи, які видають ліцензії й сертифікати, вимагають результати складання TOEFL для визначення рівня володіння мовою. Цей тест для тих, хто має намір продовжити освіту у вузах США і Канади чи приєднатися до програми MBA, а також для тих, кому американський варіант англійської необхідний для виконання службових обов'язків. Комп'ютеризований варіант TOEFL складається з чотирьох секцій: Listening, Structure (граматика і словниковий запас), Reading і Writing. Максимальна кількість балів – 300. Для навчання в американському університеті звичайно потрібно не менше 250 балів.

Останнім часом дедалі більшої популярності набирає IELTS – міжнародна система перевірки знання англійської мови – іспит, створений у 1990 році для іноземців, які бажають отримати освіту або стажуватися у Великобританії, Австралії, Новій Зеландії. Його також визнають у багатьох вузах США, Канади, Данії та багатьох інших країн.

International English Language Testing System (IELTS) існує в двох варіантах: Academic Module (для вступників до університетів за кордоном) і General Module (для тих, хто виїжджає на ПМЖ у Канаду, Австралію або Нову Зеландію). Обидва варіанти складаються з чотирьох частин: Reading, Writing, Listening, Speaking. Перші дві частини в різних модулях відрізняються, два інших – аудіювання та інтерв'ю – збігаються. Шкала результатів IELTS охоплює всі рівні знання англійської мови від 0 («нічого не знаю») до 9 («володію мовою як освічений англієць»). Кожна частина іспиту оцінюється окремо, плюс виводиться загальний бал. Всі оцінки заносяться до сертифікату. Для вступу в університет, як правило, потрібно скласти іспит не менше, ніж на 7 балів, для імміграційних цілей: 5-7 балів. Результати цього тесту дійсні протягом двох років. Кураторами IELTS є Британська рада і екзаменаційна рада Кембриджського університету, які також розробили відомі Кембриджські іспити.

На іспитах кембриджського університету Cambridge ESOL (English For Speakers of Other Languages) пропонують п'ять тестів на визначення рівня володіння англійською мовою (KET, PET, FCE, CAE, CPE) і три тести на знання ділової англійської (BEC Preliminary (1), BEC Vantage (2), BEC Higher (3)). Кожен Кембриджський іспит розраховано на кандидатів з певним рівнем зна-

ння мови. Кембриджські іспити складають один раз і назавжди і вони не мають терміну давності.

Key English test (KET) – це перший рівень Кембриджського іспиту на знання англійської мови, на якому оцінюють навички письмового і усного спілкування на побутовому рівні. Почати підготовку до KET можна після досягнення рівня Intermediate згідно із загальноприйнятою класифікацією. Цей іспит визначає, чи може кандидат використовувати базову письмову і розмовну англійську мову в повсякденному житті: розмовляти елементарною мовою, розуміти прості тексти, спілкуватися у знайомих ситуаціях, розуміти короткі інструкції та накази. Тест перевіряє навички читання, письма, аудіювання і говоріння і сприяє розвитку практичних навичок, необхідних для подорожей, навчання та роботи. KET – це крок до складання іспиту більш високого рівня – Primary English test (PET).

Preliminary English Test (PET) є іспитом середнього рівня, який оцінює знання англійської мови на побутовому рівні. PET відображає використання мови в звичайному житті, як, наприклад, розуміння вказівних знаків і вивісок, оголошень, і він приймається багатьма роботодавцями як доказ здатності використання англійської в офісній роботі, роботі секретаря і менеджера. Також він часто приймається в тих видах робіт, де необхідний розмовна англійська, таких, як туризм, торгівля, будівництво, виробництво, та інженерія.

Існує два види PET: PET і PET для шкіл. Обидва мають абсолютно однаковий формат і однакову кількість завдань. Єдиною відмінністю є те, що PET для шкіл розроблявся з урахуванням інтересів і досвіду школярів.

KET та PET мають три модулі: читання та письмо, аудіювання, говоріння. Це другий рівень іспитів ESOL.

First Certificate in English (FCE) – іспит на знання британської англійської для студентів середнього рівня за абсолютною шкалою рівнів англійської мови (від початківця до еквівалента носія мови). Він складається з п'яти частин: Reading (читання), Writing (лист), Use of English (граматика і словниковий запас), Listening (розуміння на слух) і Speaking (інтерв'ю). Сертифікат FCE видається тільки у разі успішної задачі: необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, щоб отримати C (прохідний бал), не менше 75% – B і більше 80% – A (вищий бал). Сертифіката FCE достатньо для вступу в технічні вузи чи прийому на роботу на адміністративні, секретарські і управлінські посади.

Certificate in Advanced English (CAE) – іспит наступного рівня, «місток» між FCE і CPE. Він складається з п'яти частин: Reading, Writing, English in Use, Listening і Speaking. Для успішного складання необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, а для сертифікату з відзнакою (A) – більше 80%. Після складання тесту CAE отриманий сертифікат дозволяє претендувати на роботу з активним використанням англійської мови чи вступати до британських вузів і коледжів.

І нарешті, CPE (Cambridge Proficiency Examination), який підтверджує професійне володіння мовою і який визнають всі університети

і комерційні заклади англійськомовних країн. CPE – найскладніший і найстаріший з кембриджських іспитів. Успішне складання CPE означає, що ви володієте англійською мовою так само добре, як і освічений англієць. Як і попередні два іспити, він складається з п'яти частин: Reading, Writing, Use of English, Listening і Speaking. Сертифікат видається на тих же умовах, що й FCE / CAE [4].

Було зазначено вище, до другої групи належать іспити, що перевіряють володіння професійною лексикою, в першу чергу – бізнес-лексикою. Business English Certificate (BEC) – це серія з трьох іспитів на знання ділової англійської. Тестується британський варіант англійської. BEC Vantage – найлегший з іспитів, за складністю відповідає PET, BEC Vantage – FCE і BEC Higher – CAE. Кожен з іспитів складається з чотирьох частин: Reading, Writing, Listening і Speaking і триває 3-4 години. Сертифікати іспитів серії BEC видаються тільки в разі успішної задачі: необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, щоб отримати C, не менше 75% – B і більше 80% – A (вищий бал) [5].

За достовірною інформацією та компетентною порадою доречно звертатись до професіоналів. В Україні протягом останніх 10 років успішно працюють 8 професійних консультативних центрів з питань навчання за кордоном (зокрема в США), які є складовою частиною всесвітньої мережі інформаційно – консультативних центрів (Educational Information and Advising Centers), яка створена і діє за підтримки Державного Департаменту США. Метою діяльності цієї мережі є надання достовірної інформації та високоякісної консультативної допомоги усім бажаючим навчатися насамперед у США та в інших країнах світу. За своєю структурою і підпорядкованістю такі центри різняться між собою, але всі вони об'єднані єдиною місією, додержуються єдиних принципів і методів організації роботи, всі є офіційно визнані Держдепартаментом США, що надає їм право використовувати мережевий логотип «Education USA» як гарантію якості послуг, що надаються. В Україні до складу цієї мережі увійшли консультативні центри з питань освіти за кордоном «Освіта» (Дніпропетровськ, Донецьк, Львів, Одеса, Сімферополь, Харків), центр міжнародних обмінів у галузях освіти та науки/Американські Ради (Київ), консультативний центр Американських Рад (Одеса). Центри мають необхідне матеріальне забезпечення для виконання своїх завдань та кваліфікований персонал. Усі центри укомплектовані спеціалізованими бібліотеками довідкової та навчальної літератури з питань освіти за кордоном та підготовки до стандартизованих тестів (TOEFL, SAT, GRE, GMAT, LSAT, MCAT та ін). Працівники центрів – досвідчені радники і консультанти в галузі міжнародної освіти, мають фахові сертифікати, більшість з них є членами міжнародних освітніх організацій. Майже всі Educational Advising Centers в Україні поряд з інформаційною та консультативною діяльністю здійснюють також адміністративний супровід значної кількості відкритих конкурсних програм міжнародних академічних обмінів. Завдяки діяльності Центрів «Освіта» громадяни України щороку отримують фінансову допомогу для навчання за кордоном у розмірі близько

2000000 доларів США (сюди входить як вартість стипендій, отриманих у результаті участі громадян України у відкритих конкурсах, так і фінансова допомога, отримана відвідувачами центрів індивідуально від закордонних навчальних закладів та спонсорських організацій завдяки консультаційній допомозі радників центрів).

Консультаційні послуги щодо можливостей навчання та стажування за кордоном надаються у вигляді: 1) лекцій та відеолекцій; 2) семінарів; 3) індивідуальних консультацій; 4) надання можливості користуватися наявними інформаційними та технічними ресурсами. Кожний центр щомісяця встановлює розклад проведення семінарів та індивідуальних консультацій. Доступ до інформаційних джерел у консультативних центрах організований таким чином, що кожна людина може самостійно знайти необхідні матеріали про освіту в США і готуватися до вступу в американські університети та коледжі. Всі матеріали поділяються на такі розділи: 1) General information; 2) Financial Aid; 3) Undergraduate admission; 4) Graduate admission; 5) Postdoctoral study and research; 6) Testing; 7) Application process; 8) University catalogs. Співробітники центрів завжди готові надати професійну пораду і допомогу у пошуках інформації та відповідей на питання, що виникнуть у в процесі вступу до американських навчальних закладів [6, с. 9].

Висновки і пропозиції. Причин для вивчення мови і здачі міжнародного іспиту може бути багато, однак у кожного вона своя: кар'єра, ро-

бота або навчання за кордоном, подорожі, еміграція, допомога дітям, особистий розвиток. Але, за кордоном, особливо в англійськомовних країнах, будь-який іноземець, який бажає отримати роботу в сфері, що потребує високої кваліфікації, має продемонструвати мовну компетентність. Мовні іспити, крім викладачів іноземної мови та працівників сфери туризму мусять також складати лікарі, юристи, бухгалтери, інженери.

Видавництва зарубіжних країн випускають велику кількість посібників із підготовки до міжнародних іспитів. Ці посібники складаються згідно зі структурою кожного іспиту, включають у себе завдання, подібні до тих, які будуть виконуватися на іспиті, й призначені для самостійних занять. Також, з цією метою розроблено багато корисних сайтів, де можна знайти викладача, який буде відпрацьовувати з вами необхідний матеріал, виправляти помилки та давати поради.

Якщо ж рівень володіння мовою початковий, потрібно спочатку пройти курси загальної мовної підготовки. Для самоперевірки можна спочатку скласти іспит на рівень нижчий, ніж потрібно. Один із варіантів – мовні курси за кордоном. До речі, багато зарубіжних мовних шкіл одночасно є й екзаменаційними центрами.

Перспективу подальшого дослідження означеної проблеми вбачаємо у подальшій класифікації та аналізі міжнародних мовних тестів, з урахуванням можливих змін у їх специфіці, структурі та процедурі складання, а також розробці програм підготовки до іспитів різного рівня.

Список літератури:

1. Городецкая Л., Буховцев А. Система Кембриджских тестов по английскому языку / Л. Городецкая, А. Буховцев // Обучение за рубежом, – 2010. – № 4. – С. 17-18.
2. Ридкоус О. Обзор международных тестов / О. Ридкоус // Обучение за рубежом, – 2000. – № 7. – С. 7-8.
3. James C. Johnston. New standards: MBA students / James C. Johnston // Business Spotlight, – 2007. – № 1. – Р. 3-4.
4. Міжнародні іспити та сертифікат з англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/languages/article/6126/>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
5. Міжнародні мовні тести: американські, британські та іспанські іспити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/languages/article/6720/>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
6. Булакова Н.Б., Булавінцев Ю.Є., Гаталяк А.М., Папук С.В., Шевченко Л.Д., Терновська В.В. Освіта за кордоном. Вступ до університетів США. // Видання здійснено за підтримки відділу преси, освіти та культури Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні. – 192 с.

Кравчина Т.В.

Хмельницький національний університет

КЛАССИФИКАЦИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКЗАМЕНОВ И СЕРТИФИКАТОВ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация

В статье представлены наиболее известные и распространенные международные экзамены по английскому языку, с описанием, структурой, объяснением, а также ссылками на ресурсы. Наличие сертификатов о сдаче подобных экзаменов необходимо при поступлении в различные учебные заведения по всему миру, и в частности, в англоязычных странах. Такие сертификаты признаются многими корпорациями, компаниями, фирмами и организациями по всему миру, и наличие одного из них является убедительным доказательством знания английского на определенном уровне.

Ключевые слова: международные экзамены, классификация, сдачи экзаменов, английский язык, учебные заведения, экзаменационная совет, сертификат, уровень.

Kravchyna T.V.

Khmelnytsky National University

CLASSIFICATION OF INTERNATIONAL EXAMINATIONS AND CERTIFICATES IN ENGLISH

Summary

The article presents the most famous and popular international exams in English, with their descriptions, structure, explanation and references of resources. Often the presence of certificates of exams should be for admission to various educational institutions around the world, particularly in English-speaking countries. Such certificates are recognized by many corporations, companies, firms and organizations worldwide, and the presence of one of them is a convincing proof of English at some level.

Keywords: international exams, classification, exam, English language schools, exam board, certificate level.